

2. Dan inženjera Republike Hrvatske 2. ožujka 2016., FER, Zagreb

Pozdravni govor dekana FER-a prof. dr. sc. Mislav Grgić

Poštovani gospodine ministre profesore Šustar,
poštovani prorektore profesore Šimpraga,
poštovana predsjednice Hrvatskog inženjerskog saveza profesorice Krstelj,
poštovani predsjedniče Akademije tehničkih znanosti Hrvatske profesore Andročec,
poštovani predstavnici Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman",
poštovani predstavnici hrvatskoga gospodarstva,
poštovane kolegice i kolege,
dame i gospodo,

sve vas srdačno pozdravljam u ime Fakulteta elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu - ispred našega FER-a.

Drago nam je da je FER domaćin 2. Dana inženjera Republike Hrvatske i nadamo se da će ovaj prostor postati tradicionalno mjesto na kojem ćemo se okupljati svake godine - 2. ožujka.

Ovaj datum - 2. ožujka - odabran je iz razloga jer je 2. ožujka 1878. godine osnovano Klub inženjera i arhitekata, koji je tada imao 83 člana (od čega 35 iz Zagreba).

Klub je 1884. godine promijenio ime u Društvo inženjera i arhitekata u Zagrebu.

Ovom Društvu, kojemu se slijednikom smatra Hrvatski inženjerski savez (koji danas broji čak 20.000 članova), akademska zajednica, a posebice tehnički fakulteti, trebaju i moraju biti zahvalni jer je Društvo inženjera i arhitekata 1891. godine iniciralo prve ozbiljne rasprave o visokoj tehničkoj naobrazbi, koje nije bilo u tadašnjoj Hrvatskoj, kao dijelu Austro-ugarske Monarhije.

Godine 1894. Društvo inženjera i arhitekata u Zagrebu ponovno mijenja naziv te se zove Društvo inženjera i arhitekata u Hrvatskoj i Slavoniji.

Godine koje su uslijedile nakon toga, važne su za osnivanje naših fakulteta:

- 1898. godina - kada je molba za ustrojenje inženjerskog odjela visoke tehničke škole u Zagrebu odbijena zbog "pomanjkanja financijskih sredstava";
- 1903. godina - Društvo inženjera i arhitekata te godine obilježava 25 godina rada; drugi se puta pokreće pitanje osnutka Tehničke visoke škole; jedan od citata sa svečane sjednice Društva: "s mnogo optimizma vjerujem da će se u nedalekoj budućnosti ustrojiti tehnička visoka škola u Zagrebu i tako oživotvoriti jedno od najmilijih misli našeg društva za kulturni i materijalni napredak našega naroda, koji se bez visoke tehničke škole neće nikada podignuti do one visine, na kojoj se nalaze napredniji narodi";
- 1906. godina - predstojnik odjela za bogoštovlje i nastavu **dr. Milan Rojc** uspio je staviti u program vlade osnutak Tehničke visoke škole, ali ni taj put se nisu mogla

osigurati potrebna sredstva - proračun za osnivanje priredilo je upravo Društvo inženjera i arhitekata;

- u javnosti se pokreće akcija skupljanja novčanih priloga, a prvi se znatnim darom odazvao dr. Juraj Žerjavić, župnik iz Marije Bistrice;
- 1910. i 1911. godina - vode se rasprave "za" i "protiv" Tehničke visoke škole, pri čemu se za osnivanje ponovno vrlo intenzivno zauzima Društvo inženjera i arhitekata; predviđaju se i konkretna sredstva u proračunu, međutim...
- slijedi prvi svjetski rat koji je zakočio svaku širu akciju;
- 1919. godine - dr. Milan Rojc, ovaj puta kao povjerenik za prosvjetu i vjere, isposlovao je da se donese zakonska osnova i naredba kojom se osniva Tehnička visoka škola u Zagrebu; prvi profesori bili su inž. Milan Čalogović, inž. Jaroslav Havliček i arh. Martin Pilar - to je bio prvi profesorski kolegij;
- iste se godine imenuju i ovi redoviti profesori: arh. Edo Šen, inž. Pavao Horvat, dr. Marije Kiseljak, dr. Vladimir Njegovan i inž. Leonida Franić;
- za prvog rektora Tehničke visoke škole u Zagrebu izabran je prof. Edo Šen;
- redoviti rad Tehničke visoke škole počeo je u listopadu 1919. godine, a otvoreni su ovi odjeli:
 - arhitektonski // građevinski (inženjerski) // kulturno-tehnički // strojarski // elektronični // brodograđevni // brodstrojarski // kemijski // geodetski.
- prve godine 1919./1920. Tehničku visoku školu upisalo je 255 slušača;
- tada je Tehnička visoka škola imala 14 profesora, 4 asistenta i 16 honorarnih nastavnika;
- slijedi burno razdoblje, stalo praćeno redukcijama i prijetnjama da će se Tehnička visoka škola u Zagrebu ukinuti (ili da će se ukinuti neki njeni odjeli);
- prvi diplomirani polaznik bio je Alfred Albini (1923. godine), a do 1926. diplomiralo je ukupno 40 polaznika;
- **31. ožujka 1926.** godine Tehnička visoka škola u Zagrebu transformira se u Tehnički fakultet Sveučilišta u Zagrebu;
- posebnu ulogu u uspostavljanju Tehničkog fakulteta 1926. godine imao je **ministar prosvjete Stjepan Radić**, koji je svojevrsnim "manevrom" uspio spasiti ukidanje tehničke visoke naobrazbe u Zagrebu/Hrvatskoj, na način da je osnivanje Tehničkog fakulteta uvrstio u financijski zakon, umjesto zadiranja u Zakon o sveučilištima;
- te 1926. godine posljednji rektor Tehničke visoke škole u Zagrebu **prof. Gjuro Stipetić** postaje prvim dekanom Tehničkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu;
 - par riječi o prof. Gjuri Stipetiću - on je bio bivši mornarički časnik Austrougarske ratne mornarice; bivši tehnički direktor vojnog brodogradilišta Monfalcone kraj Trsta; kao takav (čovjek iz mornarice i "prave" industrije), dolazi u Zagreb (između ostalog i zbog pojave fašizma u Italiji, s čime se prof. Gjuro Stipetić nije slagao) te u Zagrebu uvodi novi-moderni studij brodogradnje, osniva izviđače (skaute), profesor je i rektor Tehničke visoke škole u Zagrebu, godine 1926. postaje prvim dekanom Tehničkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a kasnije (ak. god. 1933./1934. i 1934./1935.) obnaša časnu dužnost rektora Sveučilišta u Zagrebu, predsjednik je Društva sveučilišnih nastavnika, ali i predsjednik zagrebačke sekcije Udruženja jugoslavenskih inženjera (ta Sekcija predstavlja ranije spominjano Društvo inženjera i arhitekata);
 - od 1933. do 1935. bio je predsjednik Francuskog instituta, a od 1936. do 1944. godine predsjednik Hrvatsko-njemačkog društva, koje je 1944. godine napustio zbog sukoba o zaštiti hrvatskih interesa;
 - prof. Gjuro Stipetić osobno je inicirao da se Nikoli Tesli dodijeli počasni doktorat Sveučilišta u Zagrebu; kao prvi dekan Tehničkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, supotpisao je s rektorom počasni doktorat Nikoli Tesli 1926. godine;

- I, kako je završio život ovako velike osobe kao što je bio prof. Gjuro Stipetić? Godine 1946. (dakle, ne 1945., nego 1946. godine), kada je prof. Gjuro Stipetić imao punih 70 godina života, sva imovina i mirovinu su mu oduzeti, osuđen je na smrt, strijeljan je, a ni dan danas ne zna se gdje mu je grob;
- godine 1926. Tehnički fakultet imao je 25 profesora, 20 asistenata i 27 honorarnih nastavnika, a upisalo ga je 507 studenata (drugi izvori navode 484 studenta), pri čemu se tada na Sveučilište u Zagrebu upisalo 3490 studenata;
- Tehnički fakultet sastojao se od šest odjela:
 - arhitektonskog // građevno-inženjerskog // geodetsko- kulturno-inženjerskog // strojarsko- elektro-inženjerskog // brodograđevno- brodstrojarsko-inženjerskog // kemičko-inženjerskog.
- uslijedilo je teško razdoblje za Tehnički fakultet kao preteču svih naših današnjih tehničkih fakulteta - redoviti pokušaji ukidanja i redukcije, nedostatak materijalnih sredstava, neadekvatni prostor, nedovoljno nastavnog osoblja itd.
- u tom tzv. drugom razdoblju - od 1926. do 1940. godine - usprkos poteškoćama, osnivaju se novi zavodi: za primijenjenu mehaniku, termodinamiku i građevne konstrukcije;
- tek 1940. godine, nakon 20 godina od početka svoga rada, konačno dobiva svoju prvu zgradu;
- uslijedilo je turbulentno razdoblje tijekom 2. svjetskog rata, ali i turbulentno razdoblje nakon 2. svjetskog rata, kada je profesorsko vijeće spaljeno na samo 14 nastavnika;
- od 1950. do 1956. godine često se raspravljalo o reorganizaciji Tehničkog fakulteta, u skladu s novim nacrtom Zakona o sveučilištima - tada su postojale tri varijante:
 - da Tehnički fakultet ostane u sklopu Sveučilišta;
 - da se osnuje samostalno Sveučilište tehničkih znanosti;
 - da se Tehnički fakultet podijeli u 3-4 nova fakulteta;
- posljednja varijante je i u usvojena te su osnovana četiri samostalna fakulteta:
 - Arhitektonsko-građevinsko-geodetski fakultet;
 - Strojarsko-brodograđevni fakultet;
 - Elektrotehnički fakultet;
 - Kemijsko-prehrambeno-rudarski fakultet.
- Hrvatski sabor je **26. travnja 1956.** godine potvrdio uspostavljanje navedenih četiriju fakulteta.

Čemu ovo predavanje iz povijesti u okviru mog pozdravnog govora?

Za one koji su pažljivo slušali, spomenuo sam mnogo godina, ali samo dva "puna" datuma - 31. ožujka 1926. godine (transformacija Tehničke visoke škole u Zagrebu u Tehnički fakultet Sveučilišta u Zagrebu) i 26. travnja 1956. godine (transformacija Tehničkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u četiri nova tehnička fakulteta). Zašto sam spomenuo upravo te datume? Jer ove godine, dakle, obilježavamo punih - jubilarnih - 90 godina od osnivanja TF-a i punih - jubilarnih - 60 godina od osnivanja prva četiri samostalna tehnička fakulteta u okviru našega sveučilišta.

Danas, u okviru sveučilišnog Vijeća tehničkog područja, djeluje 12 fakulteta, ali inženjerska struka njeguje se te se inženjeri "produciraju" i na još nekoliko fakulteta našega sveučilišta. Svi tehnički fakulteti zajedno tvore danas okosnicu suvremenih tehničkih znanosti, privrede i kulture Hrvatske. Deseci tisuća inženjera koji su studij završili na našim fakultetima rade u domovini, ali i širom svijeta.

Inženjerstvo, tj. tehnika (*engineering*) u proteklih je 100 godina promijenila svijet u kojem živimo - nadamo se - na bolje.

Razvoj znanosti i tehnologije toliko je sveobuhvatan i brz da je izmijenio naš život. Pogledajte svoj svakodnevni dan. Sjednete za svoj radni stol, uključite računalo, komunicirate s prijateljem koji se nalazi na drugom kraju svijeta, izmjenjujete misli, ideje, dokumente, i više zaista nije bitno gdje se nalazite.

Prvi inženjeri svijeta bili su oni koji su uspjeli napraviti prilagođavanje onoga što su pronašli u prirodi i to prilagoditi svojim potrebama - od kosti sjekiru, od kamena nož i sl. ... a inženjeri u modernom društvu tvorci su novoga. Stvaraju nova dobra, nova rješenja, sve s ciljem osiguranja boljega života. Da bi se to postiglo, potrebni su nam "pravi" inženjeri, a "pravi inženjer" onaj je koji je znatiželjan - mora znati razmišljati konkretno i riješiti problem.

Kada bismo nekom magijom uklonili inženjere i rezultate njihova rada iz današnjeg društva, mi bismo se istoga trenutka vratili u kameno doba, jer, da nema i da nije bilo inženjera, danas ne bismo imali: medicinske uređaje koji pomažu ljudima da žive dulje; robote koji izvode poslove koje ljudske ruke ne mogu izvoditi; automobile, avione, suvremene ceste; mobilne telefone; računala; bioničke dijelove tijela; bežični Internet; društvene mreže; klimatizacijske uređaje; dopremu čiste vode do svakog doma...

Ukratko, da nema inženjera, ne bismo mogli beskonačnu maštu i stvaralačke ljudske ideje pretvoriti u stvarnost.

Stoga, hvala Hrvatskom inženjerskom savezu (koji se smatram slijednikom Društva inženjera i arhitekata) na doprinosu razvoju inženjerstva u našoj domovini Hrvatskoj, na doprinosu uspostavljanju tehničke visoke naobrazbe od kraja 19. stoljeća, preko 1919. godine, 1926. godine pa sve do 1956. godine i današnjih dana.

Hvala organizatorima na brizi oko organizacije ovog skupa, posebice profesorici Vjeri Krstelj i našem djelatniku FER-a profesoru Željku Tomšiću.

Želim vam ugodan boravak na našem FER-u.

Hvala vam lijepa!